

Utrjene državne meje

Znani pregovor pravi: »Nič novega ni pod soncem.« Maginotova utrdbena črta, ki varuje vzhodno mejo Francije proti Nemčiji, je vzbudila občudovanje sveta, ki ga je bil deležen tudi njen vis-a-vis na nemški strani: Siegfriedova utrdbena črta. Kaj povsem novega pa ti črti nista. Nekaj sličnega so imeli že Kitajci nekako pred 3500 leti. Sredi drugega tisočletja pred Kristusom so namreč začeli Kitajci utrjevati severno mejo svojega državnega ozemlja. S severa so prodirala nomadska (pastirska) plemena na kitajsko ozemlje ter so tamkaj ropala, kar se je uropati dalo. Tako se dogaja tudi danes in zato tudi v tem oziru velja: »Nič novega pod soncem.« Kitajci bi bili morali imeti na meji močno oboroženo silo, ki bi naj odbijala napade divjaških plemen. V svoji veliki praktičnosti pa so si stari Kitajci pomagali s tem, da so na meji napravili utrdbe. Iz početka so te utrdbe bile zemski nasipi. Vedno bolj pa so se izpopolnjevale. Naposled so dobile obliko svetovno znanega kitajskega zida, čigar ostanki so še danes ohranjeni. Ta zid je bil 2500 kilometrov dolg, 16 metrov visok in povprečno 7 metrov debel. Iznad zidu so se dvigali v presledkih dve nadstropji visoki stolpi, prav tako so bila napravljena v presledkih tudi vrata. Kitajski zid je v polni meri izvršil nalogo, radi katere je bil postavljen. Prihranil je Kitajski ogromno število človeških življenj, ki bi bila izgubljena v obrambi zoper napade nenasičnih roparskih plemen, ter rešil Kitajsko pred uničenjem.

Misel utrdbenih naprav, ki izvira iz obrambnega nagona človeka, se da zgodovinsko zasledovati pri vseh narodih. Istočasno kot Kitajci so tudi stari Asirci, ki so prebivali v Mezopotamiji (v medrečju svetopisemskih rek Evfrata in Tigrisa), gradili močne utrdbe, obstoječe iz okopov, nasipov in stolpov. Mojstri v grajenju utrdbenih naprav so bili Rimljani, ki so bili odlični vojaški narod. Slavni rimski vojskovodja in državnik Julij Cezar († leta 44. pred Kristusom) je izumil takšno gradnjo vojaškega tabora, kamor so

se rimske legije umaknile v primeru nevarnosti in tudi prezimile, da je bil skoro nezavzet. Ta vzorec je ostal merodajen do srednjega veka. V tej dobi so si tudi vitezi zgradili svoje gradove po visokih, skoraj nedostopnih krajih. Če stojimo danes pred razvalinami teh gradov, zdrkne mnogoteremu preko ustnic vprašanje: »Čemu so si zgradili gradove na takšnih višinah? Saj vendar tukaj radi vetra in vihere ni bilo prijetno stanovati.« Takrat ni šlo za prijetnost, marveč za varnost. Ti gradovi so bili zidani iz debelih zidov, zavarovani z jarki in dviznimi mostovi. V teh bivališčih je bila gospoda varna pred sovražniki. Ko so se potem razvila mesta, so se zavarovala z zidovi, širokimi do 3 metre in visokimi do 10 metrov, iznad katerih so se dvigali do 20 metrov visoki obrambni stolpi, pred zidom pa so bili izkopani jarki. Tudi Maribor je imel tak obrambni zid, čigar obrambni stolpi so še ohranjeni.

Moderno orožje je spremenilo tehniko grajenja utrd, ni pa takšne utrdbe storilo nepotrebne. V svetovni vojni so igrale veliko vlogo belgijske utrdbe, zlasti pa francoska utrdba Verdun. Borbe okoli te trdnjave so bile najbolj krvave v svetovni vojni ter so stale življenje stotisočev vojakov. Trdnjava pa je v polni meri izpolnila svojo nalogo: zadržala je prodiranje sovražnega vojaštva. Geslo, ki ga je izdal sloveči poveljnik te trdnjave maršal Petain: »Ne bodo prodrli (namreč Nemci)«, se je povsem uresničilo. Zato je to geslo zabeleženo na označkah francoskih čet, ki so v sedanji vojni zasedle Maginotovo črto. To je ogromna vrsta utrd, zapirajoča vzhodno mejo Francije proti napadu Nemčije. Zgrajena je bila na pobudo francoskega ministra Andreja Maginota († l. 1932.), ki se je bil udeležil svetovne vojne ter bil hudo ranjen, da si je komaj rešil življenje. Da bi Francijo obvaroval nesreče, da bi zopet izgubila toliko svoje dragocene ljudske krvi kot med svetovno vojno, je sprožil idejo utrdbene črte, ki bo za sovražnika neprehodna. Proti njej je narodno-socialistična vlada

v Nemčiji zgradila Siegfriedovo črto, ki je bila dograjena malo pred izbruhom sedanje vojne. V teh dveh črtah si oba sovražnika stojita nasproti kot dva leva, ki si rjoveč kažeta zobe iz močnih kletk, v kateri sta zaprta.

Zgled Francije je nagnil male narode, da so začeli z obmejnimi utrdami zasigurati svojo varnost in neodvisnost. Vodilo jih je prepričanje: Bolje davek v denarju kot davek krvi. Finci so zgradili svojo Mannerheimovo črto, ki je dolgo časa kljubovala ruski sovjetski premoči ter bi morda tudi vzdržala napade, če bi bila opremljena s tako močnimi topovi, kot jih je imela sovjetska armada, in če bi Finci razpolagali s potrebnim številom letal. Ruski sovjeti so se iz lastne skušnje prepričali, kaj pomenja močna utrdbena črta, in zato so začeli namesto Mannerheimove črte graditi svojo — Vorošilovo — črto, v Aziji pa proti Mandžukuo (mandžurski državi) Stalinovo črto. Poljaki so storili veliko napako, da niso svoje meje zavarovali z utrdami. Ako bi zgradili primerne obmejne utrdbe, bi se bili v septembru lanskega leta premočnemu sovražniku uspešneje in dalje ustavljali. Danci so pred tednom dni preizkusili, kakšna je usoda države, ki je brez utrjene meje in ki razpolaga z dvema divizijama oborožene sile. Druge male države pa so pokazale večjo energijo v obrambni pripravi svoje države in njene varnosti. Belgijci so zgradili Albertovo črto. Nizozemci hočejo poleg utrdbenih naprav, ki so jih zgradili, uporabiti tudi svoje vodovje, da s poplavo ozemlja onemogočijo ali vsaj zavrejo sovražni napad. Romuni so zgradili svojo Karlovo črto. Grki so te dni dovršili svojo Metaksasovo črto, ki so jo gradili pet let in ki razpolaga s 3000 utrdami. Vsaka mala država mora — to sedanje mednarodne razmere brezpogojno zahtevajo — storiti vse, kar je potrebno za obrambo svoje eksistence in njene neodvisnosti. Eden izmed najvažnejših pogojev, ki mora biti v sedanji dobi izpolnjen, je utrditev državne meje.

Kmet in ostali poklici v Sloveniji

Važnost kmečkega stanu prihaja v današnjih razburljivih časih do najbolj vidnega izraza, kajti baš v kmečkem stanu se nahaja vir narodne moči in odpora v gospodarskem in nacionalnem oziru. Mnogi temu dejstvu oporekajo s pripombo, da kmečki stan že z ozirom na številnost, še bolj pa na gospodarski položaj ne zavzema v narodnem življenju tistega mesta, ki smo ga v prvem stavku navedli. Radi tega stališča se nam zdi potrebno, da to vprašanje razširimo, naslanjajoč se pri tem na uradne številke, zbrane v knjigi »Gospodarska struktura Slovenije«. Ti podatki so se zbrali na podlagi ljudskega štetja. V prvi vrsti nas zanima

delež kmečkega prebivalstva,

ki znaša še vedno 60,35% celokupnega prebivalstva Slovenije. Področja, kjer prevladuje kmečki stan (70%) in kjer upravičeno lahko govorimo o Slovencih kot kmečkem stanu, so na vzhodu in jugovzhodu Slovenije. Sem spada Prekmurje, Slovenske gorice, Kobansko, večji spodnji del Dravskega polja, Haloze, vse porečje Dravinje z južnovzhodno stranjo Pohorja, Mislinjska dolina pa ves hriboviti pas med celjsko kotlino in Mislinjsko, odnosno šaleško dolino na eni strani ter ljubljansko kotlino na drugi strani. Proti jugu prevladuje kmečki stan v vsem predelu med Savinjo, Voglajno, Savo in Sotlo, po ogromni večini tudi po vsem Dolenjskem z Belo Krajino, prav močno tudi še na Kočevskem, okrog

Ribnice in na bloški planoti vse do ljubljanskega barja. V teh kmečkih predelih stopajo v ospredje izključno kmečka področja z nad 90% kmečkega stanu. Taki predeli so Prekmurje, Slovenske gorice, Dravsko polje, Haloze z nadaljevanjem ob Dravinji, vzhodno Pohorje, Sotelsko ter Bela Krajina. Kmečka področja s krepkim obrtnim deležem so v porečju zgornje Savinje, večina gorenjskega kmečkega podeželja, gozdnata Notranjska in do neke mere Kočevsko.

V industriji in obrti

je zaposlenega okrog 19,49% prebivalstva, od žagarstva in lesne industrije živi 3,43% prebivalstva, od kovinske obrti 3,65%, v tekstilni industriji okrog 1,37%, v rudarstvu 2,4%, v prometu je pa zaposlenih okrog 3,96% prebivalstva. Izrazito industrijska področja so Jesenice, Kranj, Domžale, Kamnik; rudarska področja so Trbovlje, Mežiška dolina. Obrtno-industrijske okolice so okrog Ljubljane, Celja in Maribora. Gorska področja so severno Pohorje in Karavanke.

Gospodarska različnost

Slovenije je torej zelo velika, kar nam pove že gornji površni pregled zaposlenosti v Sloveniji. Na tako malem prostoru malokje najdemo toliko razlik v gospodarstvu. Zato je zelo težko podajati smernice za izboljšanje življenjskih prilik našega ljudstva. Zelo veliko število je tudi takih, ki so po imenu sicer

kmetje, toda žive vendarle od industrije, rudarstva ali obrti, in je v tem oziru zelo težko določiti, kam se naj ti ljudje uvrste.

Povezanost kmečkega stanu z ostalimi poklici

Pri toliki različnosti prebivalstva v Sloveniji ni mogoče ločiti kmečkega stanu od drugih poklicev, kot to mnogi mislijo, kajti kmečki stan je na druge stanove in poklice vezan s tisočeriimi vezmi, in obratno. Vez med kmečkim stanom in ostalimi stanovi je pa v glavnem v neusahljivem viru svojega dotoka kmečkega stanu v druge poklice in stanove, ki sprejemajo odvišek kmečkega prebivalstva ter se ob njem prerajajo in pomlajujejo. Vez, ki veže kmečki stan z drugimi stanovi in poklici, ni torej samo v gospodarskih koristih, ampak predvsem v krvi in sreči. Ta vez bo vedno ostala in bo vsak poskus ločiti kmečki stan od drugih stanov brezuspešen.

Nauk za kmečki stan

ob koncu tega našega pregleda je, da se v polni meri zaveda svoje pomembnosti (že z ozirom na število) v slovenskem narodnem telesu in da temu primerno povsod uveljavi svojo voljo. Prav posebno je to potrebno v krajih, kjer prevladuje kmečko prebivalstvo. Tu naj občina pa tudi okrajna glavarstva uravnajo vse svoje delo tako, da bo v polni prid kmečkemu ljudstvu. Možnost uveljaviti to načelo imajo (posebno na občini) tudi kmetje sami, za kar je pa potrebna sloga in

gospodarska povezanost v zadrukah. Da je gospodarsko stanje v nekaterih krajih tako slabo, so si dostikrat krivi kmetje sami, ki se za vsako malenkost grizejo in sovražijo med seboj, namesto da bi se združili, predvsem na gospodarskem polju, od česar bi imeli korist vsi. Ljudje so še vedno mnenja, da jim mora ob vsaki priliki priti oblast na pomoč in se izživljajo ter zanašajo samo na prošnje ter podpore, namesto da bi segli po prvi in najuspešnejši samopomoči. S tem bodo pri drugih stanovih in poklicih vzbudili tudi

spoštovanje do kmečkega stanu,

ki še vedno tvori hrbtnico slovenskega naroda. Zaman bodo kmetje govorili o potrebi spoštovanja kmečkega stanu, dokler ne bodo tega spoštovanja z delom in združnim zgle-

dom vzbudili sami. Če ne bo prave ljubezni in združnega duha med nami, bodo drugi stanovni in poklici vedno s prezirom gledali na kmečki stan. Vedno se bodo ponavljali primeri, ko bo kmečki sin, postavljen na višje mesto, v svoji nadutosti od podrejenih kmečkih ljudi zahteval, da ga nazivajo z velespoštovani itd. Zdravilo zoper take pojave je pa le globoka kmečka samozavest, sloneča na pravilni kmečki vzgoji v domači hiši, domači vasi in domači občini. Zato kmečki stan spoznaj samega sebe, zavedaj se važnosti, ki jo igraš v slovenskem narodnem občestvu, spoštuj sam sebe pa te bodo spoštovali tudi drugi. Dokler se bo pa kmet sam zaničeval, hodil upognjene glave in hrbta pred drugimi stanovni, se bo zaman skliceval na važnost svojega stanu!

Po Jugoslaviji

Grško katoliški škof umrl. Srčni kapi je podlegel v noči na 14. april ob priliki kanonskega obiskovanja v Mrzlem polju grško-katoliški škof v Križevcih pri Zagrebu g. dr. Dionizij Nyaradi. Rajni se je rodil leta 1874. Bil je eden najbolj sposobnih škofov, povsod priljubljen in je ob vsaki količkaj slovesni priliki rad zahajal med Slovence. Smrt priljubljenega škofa je hudo zadela grško-katoliško cerkev v Jugoslaviji in v Podkarpatski Rusiji. Velikemu vladiki ostani ohranjen časten in hvaležen spomin!

SDS proti JNS. Voditelji JNS se v Beogradu in Zagrebu mnogo trudijo, da bi se čim bolj približali SDS (Samostojni demokrati stranki), ki je sedaj na vladi, ter da bi dosegli njeno podporo. Pri tem jih ne vodi ljubezen do pravih demokratičnih načel, ki so tuja eni kakor drugi stranki, marveč želja po vladi. SDS je že v srečnem položaju, da se udeležuje blagodatni vladine stranke, JNS pa mora še vedno čakati v predsobju, kakor starozakonske duše v predpeklju. V Sloveniji pa je razmerje med SDS in JNS povsem drugačno. Snujoča se SDS v Sloveniji ostro strelija na prvake JNS, da bi slovenski liberalizem rešila njihovega zgrešenega in škodljivega vodstva. Slovensko ljudstvo od strani opazuje spor med laži-svobodoumno in naprednjaško gospodo, v katero nima nobenega zupanja, pa naj koraka pod starim JNS benderom ali pa se zbira pod novo SDS zastavo.

Katoliška mladina proti komunistom. Poziv našega narodnega voditelja dr. Korošca na borbo zoper komuniste in framasone ni ostal glas vpijočega v puščavi. V prve vrste tega

boja so se postavili naši katoliški vseučiliščniki. Katoliška akademska mladina je priredila na vseučilišču v Ljubljani protestno zborovanje zoper neko »mirovno« zborovanje vseučiliščnikov v Beogradu, ki je bilo samo krinka za uresničenje težnj levičarskega (svobodomiselnega in komunističnega) dela dijaštva. Naši slovenski katoliški akademiki hočejo svojo akcijo zoper framasone in komuniste, ki jih smatrajo za največje svoraznike naroda in države, smotrno nadaljevati. Zato so na sestanku Akademске zveze v Ljubljani 12. aprila storili primerne sklepe in sestavili akcijski odbor, ki sestoji iz naslednjih

Zoper glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN

tableti

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“jev Aspirin.

Opel. reg. pod 3 br. 17092 od 22. XII. 1939.

društev: »Danica«, »Zarja«, »Savica«, »Cirilsko društvo«, »Straža«, »Kladivo«.

Občinske volitve baje na vidiku

Pravimo »baje«, ker vlada se o tej stvari še ni izjavila. O volitvah v občine se sedaj dosti razpravlja v naši politični javnosti. Ugiba se, katere volitve pridejo prve na vrsto. Za volitve v narodno skupščino še ni prišel čas, ker še ni vprašanje notranje državne preureditve vsestransko rešeno. Saborske volitve samo na Hrvatskem bi se mogle smatrati kot nekak izraz neenakopravnosti državljanov. Torej bi bile za vse ozemlje države možne edino občinske volitve. Preden pa se te volitve razpišejo, se mora vlada odločiti, po katerem volilnem redu se bodo vršile občinske volitve: ali po starem občinskem zakonu, ki predvideva javno glasovanje, ali pa bo ta zakon spremenjen v smislu tajnega glasovanja in proporcijne razdelitve mandatov. Odločitev o tem še ni padla.

Kar se dostaja Hrvatske, so uradni listi banovine Hrvatske »Narodne novine« objavile banovo uredbo o spremembi in o izpopolnitvi zakona o občinah. Sprememba se nanaša na razdelitev mandatov občinskih odbornikov. Doslej je veljalo to: tista kandidatna lista, ki je dobila pri volitvah relativno večino, je takoj prejela dve tretjini občinskih odbornikov. Odslej pa bo tako: tista kandidatna lista, ki je dobila večino glasov, dobi tretjino mandatov, ostali dve tretjini pa se razdelita na vse kandidatne liste po D'Hontovem sistemu. Za župana in podžupana, ki se volita na prvi seji novega občinskega odbora, ni potrebno, da sta člana občinskega odbora. S to uredbo je hkrati pooblaščen ban, da lahko v roku enega leta izvede prekomasacijo občin. Prej menda občinskih volitev ne bo.

Petrolejke na Dunaju.

Čim je izbruhnila vojna, je v Nemčiji povpraševanje po električnih žepnih svetilkah silno naraslo. Odkar so na Dunaju spet uvedli popolno zatemanje, je tudi tam narasla potreba po takšnih svetilkah. A ker gredo električne žepne svetilke in baterije v prvi vrsti za potrebe vojske in policije ter tudi proizvodnja ni tako urejena, da bi mogla zmagovati povečano povpraševanje, civilnim osebam baterij sploh več ne prodajajo. Iz tega razloga so začeli Dunajčani zlasti v trgovinah in skladiščih uporabljati druga premična svetila, ki svetijo predvsem s petrolejem in svečami. Tudi na cestah se pojavljajo spet svetilke s svečami in majhnimi petrolejkami. Ponoči je videti mnogo

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

15

Nataša je ob vstopu v sobo zagledala šestorico boljševiskih delavcev. Sedeli so za mizo. Vsak je imel pred seboj steklenico vina. Steklenice so bile že na pol prazne. Vino je delavce precej ogrelo. Trije so že kazali tisto hrupno veselje, ki je last na pol pijanih ljudi.

Delavci so bili tako zatopljeni v popivanje, da niso opazili Nataše, ko je šla skozi sobo v kuhinjo, v kateri je bila Karina.

Starka je za delavce pripravljala južino. Na krožnik, ki je bil poln olja in kisa, je dajala boljševiske konzerve.

Karanzin je po Šubinovem ukazu pred eno uro prinesel več konzerv in hleb kruha ter je Karini naročil, naj pripravi tovarišem delavcem malico. Šubin se je hotel prikupiti sodrugom iz Jaske, zato je skrbel za njihove želodce. Poslal jim je tudi šest steklenic vina s Krima, ki so si ga rdečkarji že pred malico privoščili.

Karina je Natašo z veseljem sprejela, ker je potrebovala pomoči. Ko je pripravila malico za tovariše delavce, ji je rekla:

»Nesi v sobo južino! Potem pa bova obe nesli južino našim ljudem, ki so na dvorišču.«

Nataša je prej pri prehodu skozi sobo opazila, da so delavci pijani, zaradi tega jo je Karinina želja vznemirila. Pijanih rdečkarjev se je bala, a v kljub temu ni ugovarjala. Molče je vzela podstavek in šla v sobo.

Sodrugji so z veselimi vzkliki sprejeli bogato naložen podstavek, ki ga je Nataša nesla proti mizi. Iz oči jim je sijala požrešnost. V tej komunistični družbi res ni moglo biti drugega veselja, kakor veselje, ki sta ga nudila dobra jed in pijača. Eden izmed njih, človeče rdečih las, pegastega obraza, malih zvijačnih oči, pa je imel drugo poželjenje. Zdelo se je, da se zelo zanima za Natašo. Ko se je deklica ravno poleg njega sklonila na mizo, da bi odložila podstavek, jo je pograbil okrog pasu.

Nataša je vzdrhtela in jezno vzkliknila:

»Pusti me pri miru!«

»He, he, he! Lepa deklica!« se je zarežal rdečelasec. »Komunistični delavec ti izkazuje čast, če te objame, a ti se jeziš!«

Nataša ni odgovorila. Zbrala je moči in se s silo iztrgala iz rdečkarjevega objema. Potem je naglo zbežala v kuhinjo.

Delavci so praskili v smeh. Rogali so se rdečelascu zaradi neuspeha.

»Ivan, nimaš sreče!« ga je posmehljivo potrepjal po rami sosed.